

✂ Lars Møller, GartneriRådgivningen A/S, lrm@seges.dk

Sødkartoffel

- en ny afgrøde med udfordringer

Tag ikke fejl! Dyrkningsmæssigt har sødkartofler intet med kartofler at gøre. Sødkartoffel er en snerle, der udplantes som stiklinger og høstes med hånden

I 2017 har GartneriRådgivningen gennemført to sortsforsøg med sødkartofler, dels for at finde sorter, der tåler det kølige klima i Nordeuropa, dels for at identificere nogle af de udfordringer, der kan være med produktion i Danmark. Her beskrives nogle af de væsentligste udfordringer: plantemateriale, temperaturen, ukrudt og høst.

Plantekvalitet er en udfordring

Den største udfordring med produktion af sødkartofler er at skaffe plantemateriale til udplantning i en god kvalitet. Det

Korte tykke rødder (th.), som sidder tæt på rodhalsen, er lette at høste og giver første kvalitets knolde til salg. Lange fingerrødder, som går dybt i jorden, er svære at høste og er uegnede til salg.

kan dreje sig om stiklinger, rodede stiklinger eller stiklinger stukket i jordpotter. Plantetilrækkere (for eksempel FitzGerald og Volmary) foretrækker at sælge sødkartofler i jordpotter. Disse er en stor fordel ved transport, håndtering og maskinudplantning og giver normalt en sik-

Burgundy, Bellevue, Orleans, Georgia, Beauregard og O'Henry er alle tidlige sorter egnet til produktion i Norden og har været med i sortsafprøvning i 2017. De er meget forskellige i udseende og smag.

ker etablering i marken. Men sødkartofler danner lagringsrødder få dage efter, at de første rødder er dannet i potterne, og rødderne begynder hurtigt at sno sig rundt i potterne. Konsekvensen er, at der dannes for mange deforme rødder, og dermed bliver det salgbare udbytte for lavt.

Lokalt plantemateriale

Mange af dem, vi har talt med om produktion af sødkartofler under nordeuropæiske forhold, har generelt dårlige erfaringer med stiklinger fra Sydeuropa og jordpotter fra planteskoler. Meget taler for, at hvis sødkartoffelproduktion skal lykkes under danske forhold, bør produktion af udplantningsplanter ske lokalt.

Herved opnår man at kunne fremstille stiklinger med små rødder klar til udplantning til præcis det tidspunkt, når jorden i marken er klar, og med ganske få dages varsel. Planterne må maksimalt

På GartneriRådgivningens hjemmeside kan man under 'Projekter' → 'Projekter 2017 støttet af Promilleafgifts- eller Produktionsafgiftsfonden' → 'Prøvedyrkning af bønner og sødkartofler på friland' finde dokumenter, der beskriver nogle af erfaringerne fra projektets første år. Arbejdet fortsætter i 2018. Projektet har fået støtte af Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter.

være fem til seks dage gamle, når de plantes ud i marken.

Roddannelse kræver varme

Sødkartofler er meget varmekrævende, og det gælder specielt, når stiklingerne skal danne rødder. Roddannelsen tager kun tre dage, når temperaturen er et godt stykke over 20°C, men går meget langsomt, når temperaturen er under 20°C.

Under danske forhold er det derfor vanskeligt at plante stiklinger og få dem til at danne rødder i marken. Jordtemperaturen er for lav, og man taber værdifulde vækst dage i en kort vækstsæson. Derfor skal kulturen dækkes med fiberdug, som skal blive liggende under etableringsfasen, men også i perioder når temperaturen er lav. Samtidig skal man være indstillet på at skulle fjerne fiberdugen i perioder med varmt vejr.

Ukrudtskontrol en udfordring

Ukrudtsbekæmpelse er vanskelig men kan løses. Enten håndluges sødkartoflerne gennem hele vækstsæsonen, eller jorden sættes op i bede, som dækkes med sort plastic eller markvæv, MyPex. Jorddækningen giver den fordel, at jorden varmes hurtigere op i maj måned. Ulempen er, at der bør etableres drypvanding under plasten, og at temperaturen oven på den sorte plastic kan blive så høj, at planterne udvikler deforme blade. Da sødkartoffel er en snerle, tåler den kun dårligt mekanisk ukrudtsbekæmpelse. Stænglerne er sprøde og rives let ud af jorden med renseren. Sødkartoflerne når aldrig at dække jorden tæt, så de kan konkurrere med ukrudt. For eksempel er sødkartofler og kortstråle er en meget uheldig kombination.

Kun få skadegørere

En af de store fordele ved sødkartoffelproduktion er, at de er så forskellige fra alle andre dyrkede planter, så der er kun

Sødkartofler må ikke udvikle snoede rødder i potterne inden udplantning.

ganske få problemer med sygdomme og skadedyr. Vi har set enkelte bladlus og gammauglelarver i planterne på friland men på lavt niveau. Vi har heller ikke set sygdomme. Den største udfordring, vi har identificeret, er smælderlarver, som er meget glade for sødkartofler. Selv få huller i knoldene er altødelæggende.

Korte tykke lagringrødder

De høstede rodknolde skal helst være korte og tykke med en glat overflade. Nogle gange sætter planterne alle rodknoldene som lange tynde fingerrødder, der kan være mere end 30-40 cm lange og dermed sidder dybt i jorden. Rodknol-

de af den størrelse og dybde er vanskelige at høste og vanskelige at sælge. I vores to forsøgsmarker blev rodknoldene lange og dybtsiddende på den ene lokalitet og korte og tykke på den anden lokalitet - uanset sort. Avlere, som anvender drypvanding, siger, at de har gode erfaringer med at holde vand og næringsstoffer højt i bedet i de første uger, hvor rodknoldene initieres, herved de bliver kortere og tykkere. Jordstrukturen kan måske også påvirke udviklingen.

Høst er håndarbejde

Rodknoldene er meget sprøde og sarte. De knækker let, og enhver form for mekanisk håndtering i forbindelse med høst giver knolde med skader på overfladen. Rodknoldene er fortykkede rødder, som knækkes af i begge ender, når de høstes. De høstes med åbne sår i både top og bund. Derfor bør de høstes med hånden eventuelt med en skånsom frilægning først.

Sødkartofler er varmekrævende lige til det sidste. Når dagene bliver kortere, og temperaturen falder hen mod 1. oktober, går sødkartoffernes vækst i stå. Rodknoldene modner ikke af i jorden, fordi temperaturen falder, og man skal ikke vente på, at knoldene bliver skindfaste i marken. Det bliver de aldrig, og de har ikke godt af at ligge i den kolde jord. Så snart væksten går i stå, skal knoldene høstes og ind varmen. Rodknoldene skal have varme for at blive lagerfaste, de skal ikke på køl. ■

Sødkartofler på bede dækket med MyPex til ukrudtskontrol.